

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2011)

2ο Πανελλήνιο Συνέδριο: «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»

WebQuest Εκπαιδευτικό Σενάριο Διδασκαλίας με την Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. – Βιογραφικά Είδη

Π. Σιακοβέλη

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σιακοβέλη Π. (2023). WebQuest Εκπαιδευτικό Σενάριο Διδασκαλίας με την Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. – Βιογραφικά Είδη. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 1191–1194. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/4912>

WebQuest Εκπαιδευτικό Σενάριο Διδασκαλίας με την Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. - Βιογραφικά Είδη

Π. Σιακοβέλη

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, nsiakov@otenet.gr

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ένα WebQuest εκπαιδευτικό σενάριο που επεκτείνει α) τις προτεινόμενες πηγές αναζήτησης υλικού και εκτός του Διαδικτύου και β) τη δράση των μαθητών σε αυθεντικές δραστηριότητες, με τις οποίες έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει και να πειραματιστούν. Αφορά στο μάθημα της Έκφρασης-Έκθεσης Β΄ Λυκείου, στην ενότητα Βιογραφικά Είδη. Λειτουργεί μέσα στα πλαίσια της ολοκληρωμένης αξιοποίησης των ΤΠΕ σε ένα καινοτόμο περιβάλλον μάθησης.

Λέξεις κλειδιά: *WebQuest διδακτικό σενάριο, βιογραφικά είδη*

1. WebQuest διδακτικό σενάριο

Στο πλαίσιο της αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία εντάσσεται το Διαδίκτυο, οι εφαρμογές του οποίου υποστηρίζουν πολλαπλά τη διδακτική πράξη. Οι μαθητές καθίστανται «ερευνητές πληροφοριών», κατανοούν μέσα από εξεικονιστικές παραστάσεις πληροφορίες πολύπλοκων αντικειμένων και ασκείται περισσότερος έλεγχος μάθησης από μέρους των μαθητών αφού από μόνοι τους ανακαλύπτουν παρά βλέπουν και απομνημονεύουν (EAITY, 2010). Μέσα στα πλαίσια του ολοκληρωμένου μοντέλου της χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία (UNESCO, 2005), βασικός στόχος του εκπαιδευτικού είναι η δημιουργία καινοτόμων περιβαλλόντων μάθησης. Σε αυτήν την περίπτωση οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη ευρύτερων δραστηριοτήτων από τους μαθητές, όπως είναι η επίλυση προβλήματος (problem solving), η ανεξάρτητη και συνεργατική μάθηση και η επικοινωνία (ISTE·S, 2007).

Οι Διερευνητικές Δραστηριότητες, που βασίζονται στα WebQuests, είναι ένα σενάριο μαθήματος που αποσκοπεί να βοηθήσει το μαθητή να εξοικειωθεί με τη γνώση που παρέχει το Διαδίκτυο, μαθαίνοντας να το χρησιμοποιεί ως πηγή (Dodge 2001). Εστιάζουν έτσι στη χρήση της πληροφορίας, παρά στην αναζήτησή της και υποστηρίζουν τους μαθητές να καλλιεργήσουν την αναλυτική, συνθετική σκέψη και κριτική τους ικανότητα. Σε ένα μάθημα αυτής της μορφής, η πληροφορία αποτελεί το πρωτογενές υλικό προς επεξεργασία και οικοδόμηση νέας γνώσης. Τα WebQuests, ως οριοθετημένη δραστηριότητα, αντιμετωπίζουν τις επιφυλάξεις που εγείρει η ελεύθερη πλοήγηση των μαθητών. Τα WebQuests διδακτικά σενάρια, ως καινοτόμα περιβάλλοντα μάθησης, αλλάζουν τους παραδοσιακούς ρόλους των μαθητών, οι οποίοι από παθητικοί δέκτες έτοιμων γνώσεων, διερευνούν, ανακαλύπτουν

(ανακαλυπτική μάθηση), οικοδομούν τη γνώση (εποικοδομητισμός) και αποκτούν κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες μέσα σε αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης (κοινωνιοπολιτισμική θεώρηση). Ο εκπαιδευτικός δεν μεταδίδει τη γνώση αλλά καθοδηγεί και διευκολύνει την ανακάλυψη (καθοδηγούμενη ανακάλυψη), εμπνέει και υποστηρίζει την προσπάθεια του μαθητή στην επίλυση του προβλήματος Ένα σενάριο WebQuest (http://webquest.sdsu.edu/about_webquests.html) περιλαμβάνει τα παρακάτω πεδία: 1) *Εισαγωγή*: γενική εισαγωγή στη δραστηριότητα και στο θέμα του μαθήματος, ώστε να προετοιμαστεί ο μαθητής και να επιτευχθεί η πρόκληση ενδιαφέροντος. 2) *Εργασία*: παρουσιάζει το ρόλο των μαθητών και ορίζει την εργασία. 3) *Διαδικασία*: περιγράφει με ξεκάθαρα βήματα προτεινόμενες πηγές και συγκεκριμένα εργαλεία για την αναζήτηση και οργάνωση της πληροφορίας. 4) *Αξιολόγηση*: περιγράφει τον τρόπο αξιολόγησης των στόχων του μαθήματος, θέτει κριτήρια αξιολόγησης. 5) *Συμπέρασμα*: συνοψίζει αυτά που οι μαθητές πέτυχαν ή έμαθαν κατά την εκπόνηση της δραστηριότητας ή του μαθήματος. 6) *Η σελίδα του καθηγητή*: περιλαμβάνει οδηγίες εφαρμογής του σεναρίου προς τους εκπαιδευτικούς. *Φύλλα εργασίας* περιλαμβάνουν τα πέντε πρώτα στάδια.

Το προτεινόμενο σενάριο ακολουθεί τη δομή ενός WebQuest επεκτείνοντας τις πηγές αναζήτησης υλικού και εκτός του Διαδικτύου, καθώς και τη δράση των μαθητών σε αυθεντικές δραστηριότητες, με τις οποίες έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει και να πειραματιστούν. Αφορά στην ενότητα *Βιογραφικά Είδη* της Ν.Ε. Γλώσσας Β΄ Λυκείου. Τα εργαλεία εφαρμογής είναι το διαδίκτυο, τα υπερκείμενα/υπερμέσα, το ηλεκτρονικό περιβάλλον λεξικού Ιδρύματος Τρανταφυλλίδη, ο επεξεργαστής κειμένου (Word) και τα υπολογιστικά Φύλλα (Excel). Το σενάριο μπορεί να λάβει μορφή project και να υλοποιηθεί σε 6-8 διδακτικές ώρες, καθώς διατρέχει σχεδόν όλο το δεύτερο κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου. Εναλλακτικά μπορεί και να επιλεγεί μία συγκεκριμένη υποενότητα, και να υλοποιηθεί σε 1 έως 2 διδακτικές ώρες.

2. Παιδαγωγικοί και μαθησιακοί στόχοι του σεναρίου

Α. Στόχοι σε επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων: Να γνωρίζουν οι μαθητές τις κατηγορίες των βιογραφικών ειδών, να τις διαχωρίζουν, να τις συγκρίνουν και να κατανοούν το διαφορετικό τους ρόλο. Να κατανοούν τα επίπεδα ύφους, τη δομή, το περιεχόμενο τους και την οπτική γωνία. Να ερμηνεύουν και να παράγουν λόγο μέσα σε διάφορα επικοινωνιακά πλαίσια. *Β. Στόχοι παιδαγωγικοί*: Να ευαισθητοποιηθούν σε ζητήματα αυτοπαρουσίασης και αυτοέκφρασης. Να κατανοούν ότι για κάθε άνθρωπο υπάρχει η προσωπική αλήθεια και να «μπαίνουν στη θέση του άλλου». Να αξιολογούν και να αξιοποιούν την πληροφορία. Να έρθουν αντιμέτωποι με αυθεντικά προβλήματα και να αναζητούν μεθοδικά τη λύση τους. *Γ. Στόχοι ως προς τις Νέες Τεχνολογίες*: Να ασκηθούν στην επεξεργασία και αξιοποίηση της πληροφορίας, να εξοικειωθούν με τα χαρακτηριστικά του ψηφιακού κειμένου και να εξασκηθούν στη χρήση των υπολογιστικών εργαλείων.

3. Περιγραφή / Εφαρμογή του σεναρίου

1) *Εισαγωγή*: Αίθουσα διδασκαλίας, 1 ώρα: i) μαθησιακό συμβόλαιο, ii) στοχοθεσία. iii) παρουσιάζεται απόσπασμα από το βιβλίο του Γ. Γραμματικάκη: «Η αυτοβιογραφία του Φωτός» και την «αυτοβιογραφία του Μ. Ασλάνογλου», iv) πρόκληση ενδιαφέροντος, v) καταγισμός ιδεών (brainstorming), vi) συζήτηση. 2) *Εργασία*: Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ζευγάρια με τυχαίο τρόπο: κάθε μαθητής/τρια τραβά έναν κλήρο που αντιστοιχεί σε ημιστίχιο μιας παροιμίας. Στη συνέχεια βρίσκει το ταίρι του ώστε να ολοκληρωθεί η παροιμία. (π.χ. ο μαθητής/τρια με τον κλήρο «όποιος βιάζεται...», αναζητά το συμμαθητή/τρια του που έχει τον κλήρο «...σκοντάφτει» κ.ο.κ. 3) *Διαδικασία*: Εργαστήριο Πληροφορικής, 5-6 ώρες. i) Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν video που παρουσιάζει αυτοπροσωπογραφίες μεγάλων ζωγράφων και μελετούν από την ιστοσελίδα του μουσείου Van Gogh αυτοπροσωπογραφίες του. Συνδέουν την αυτοπροσωπογραφία με την αυτοβιογραφία. Παίρνουν μια μικρή συνέντευξη ο ένας από τον άλλο και συντάσσουν το βιογραφικό του σημείωμα. ii) Οι μαθητές/τριες προσπαθούν να δημιουργήσουν νοήματα και να κατανοήσουν βιοματικά τα βιογραφικά είδη: τους ζητείται να ορίσουν σε έναν εννοιολογικό πίνακα τα διάφορα είδη των βιογραφικών ειδών, όπως τα αντιλήφθηκαν μέσα από την ιστοεξερεύνηση. Στη συνέχεια, με τη χρήση του ηλεκτρονικού λεξικού, βρίσκουν τους αντίστοιχους ορισμούς, συγκρίνουν τους εννοιολογικούς πίνακες που κατασκεύασαν και διορθώνουν, όπου χρειάζεται. iii) Εκτελούν ασκήσεις προσαρμοσμένες σε ηλεκτρονικό περιβάλλον μάθησης. iv) Επεξεργάζονται φύλλα εργασίας που αφορούν στις διδακτικές υποενότητες «Πρακτικός σκοπός ενός (αυτό)βιογραφικού σημειώματος (curriculum vitae)», «Θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση (σχετικά με την εργασία) και «Συστατική επιστολή». Αναζητούν πρακτικούς οδηγούς, παρακολουθούν ένα forum με σχετικούς προβληματισμούς νέων πτυχιούχων που αναζητούν τρόπο σύνταξης βιογραφικού σημειώματος, επιλέγουν, αποφασίζουν. v) Οι μαθητές/τριες αναζητούν εργασία μέσα από ηλεκτρονικές αγγελίες και συντάσσουν το αυτοβιογραφικό τους σημείωμα, προσαρμοσμένο στην αγγελία που τους αφορά. 4) *Αξιολόγηση*: Αίθουσα διδασκαλίας 1 ώρα: Παρουσίαση των εργασιών/ Αξιολόγηση. Η αξιολόγηση επίτευξης των γνωστικών στόχων γίνεται από τον/την διδάσκοντα/ουσα, μέσα από τα απαντητικά φύλλα και με την απολογιστική αξιολόγηση στο τέλος της εφαρμογής, όπου παρουσιάζονται εργασίες των μαθητών, γίνεται συζήτηση και αναστοχασμός και συμπληρώνεται ερωτηματολόγιο απόψεων. Έχει ήδη εφαρμοστεί διαγνωστική αξιολόγηση με διερεύνηση των δεξιοτήτων των μαθητών ως προς τη χρήση των Ν.Τ., τα ενδιαφέροντά τους, τις ανάγκες τους και τις πραγματικές συνθήκες και διαμορφωτική, προκειμένου να υπάρξουν διορθωτικές παρεμβάσεις στο ίδιο το σενάριο. Η ευελιξία κρίνεται απαραίτητη ανάλογα με τις αντιδράσεις των μαθητών, με τις πραγματικές συνθήκες και το βαθμό επίτευξης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων. 5) *Συμπέρασμα*, 1 ώρα. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης /Συζήτηση. Επανατροφοδοτείται η διεργασία της μάθησης.

Σε όλη τη διάρκεια εφαρμογής οι ρόλοι των μαθητών είναι πολυεπίπεδοι:

συνδιαλέγονται και συνεργάζονται, σχηματίζουν ομάδες, κάνουν κατανομή και εναλλαγή ρόλων, ζητούν διευκρινίσεις από τον διδάσκοντα. Ο διδάσκων είναι Σύμβουλος και Εμπυχωτής.

4. Συμπεράσματα - Κριτική

Βασικό στοιχείο του σχεδιασμού της διδακτικής παρέμβασης είναι η αποφυγή καθοδηγούμενων συμπερασμάτων και η χρήση των ΤΠΕ ως περιβαλλόντων αναζήτησης, προβληματισμού, κριτικού στοχασμού και αυτο-έκφρασης. Η υλοποίηση του προτεινόμενου σεναρίου είναι δυνατόν να προσκρούσει σε ορισμένα εμπόδια, καθώς η μορφή project απαιτεί την απρόσκοπτη λειτουργία του σχολείου χωρίς απώλειες ωρών διδασκαλίας. Το προτεινόμενο σενάριο εφαρμόστηκε το σχ. έτος 2009-10, με επιλεγμένα φύλλα εργασίας σε δύο δίωρα. Το όλο εγχείρημα λειτούργησε θετικά για τους μαθητές, όπως φάνηκε μέσα από τα συμπεράσματα και τη συζήτηση, καθώς ανανεώθηκε το ενδιαφέρον τους για το μάθημα, ακόμα και για τους μαθητές «χαμηλής επίδοσης». Η βελτίωση των υποδομών, οι αλλαγές στο περιεχόμενο και τη φιλοσοφία του προγράμματος σπουδών στο Λύκειο και η αλλαγή της σχολικής κουλτούρας πιστεύουμε ότι θα συμβάλλουν αποφασιστικά στο ολοκληρωμένο μοντέλο ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Βιβλιογραφία

- Dodge, B. (2001). FOCUS: Five Rules for Writing a Great WebQuest. *Learning & Leading with Technology*, 28(8), 6-9.58.
- Ε.Α.Ι.Τ.Υ. (2010). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη: Επιμορφωτικό Υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*, Τεύχος 1 Γενικό Μέρος. Πάτρα: Ε.Α.Ι.Τ.Υ.
- International Society for Technology in Education (2007). *Curriculum and Content Area Standards: NETS for Students*. Ανάκτηση 12/01/2009 από World Wide Web: <http://www.iste.org/standards/nets-for-students.aspx>.
- UNESCO Implemented Project on Training and Professional Development of Teachers/Facilitators in Effective Use of ICTs for Improved Teaching and Learning, (2005). *Regional Guidelines on Teacher Development for Pedagogy-Technology Integration (Working Draft)*. Bangkok: UNESCO Asia and Pacific Regional Bureau for Education.